

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/22/2024
Identifikačné číslo spisu:	4618203071
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4618203071.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. Q., narodeného U., zastúpeného advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Laurinská 4, IČO: 36833533 proti žalovanému V. V., narodenému U., zastúpenému advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Slávik a partneri, s.r.o., Topoľčany, Nám. M. R. Štefánika 3, IČO: 36861375, o zaplatenie 300.000 eur s príslušenstvom, pôvodne vedenom na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 6C/60/2018 (teraz na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. TO-6C/60/2018), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 10. novembra 2022 sp. zn. 9Co/1/2022, takto

rozhodol:

I. Dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 10. novembra 2022 sp. zn. 9Co/1/2022 vo výroku o veci samej o d m i e t a.

II. Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 10. novembra 2022 sp. zn. 9Co/1/2022 vo výroku o nároku na náhradu trov konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Topoľčany (následne Okresný súd Nitra, ďalej „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) rozsudkom z 22. októbra 2021 č. k. 6C/60/2018-419 prvým výrokom žalobu o zaplatenie sumy 300.000 eur s príslušenstvom z titulu zmluvy o pôžičke v dôsledku neunesenia dôkazného bremena žalobcu zamietol. Súd druhým výrokom priznal žalovanému voči žalobcovi v zmysle § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2, § 396 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania v plnej výške s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku, tretím výrokom rozhodol o nároku na náhradu svedočného tak, že tento nárok voči žalobcovi priznal svedkovi W., bytom H.. Šlo o v poradí druhý rozsudok okresného súdu v danej veci, keď predchádzajúci rozsudok okresného súdu zo dňa 13. decembra 2019, ktorým uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 158.000 eur spolu s úrokom omeškania a vo zvyšku žalobu zamietol, bol uznesením odvolacieho súdu zo dňa 26. januára 2021 sp. zn. 9Co/38/2020 na základe odvolaní oboch strán sporu zrušený a vrátený na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

1.1. Predmetom konania bol nárok žalobcu voči žalovanému na zaplatenie sumy 300.000 eur s

príslušenstvom z titulu uzatvorenej Zmluvy o pôžičke zo 16. októbra 2015, na základe ktorej poskytol žalobca žalovanému pôžičku v sume 300.000 eur s dohodnutým úrokom 5 % od 1. januára 2016 do 31. augusta 2016, ktorú sa žalovaný zaviazal vrátiť do 31. augusta 2016. Žalobca tvrdil, že žalovaný si nesplnil svoj záväzok vrátiť pôžičku. Žalobca sa bránil tým, že dlh splnil postúpením svojej pohľadávky voči spoločnosti Fresh Group Sk s.r.o. vo výške 300.000 eur na žalobcu. Pred dátumom splatenia pôžičky dňa 23. augusta 2016 uzavreli žalobca ako postupník so žalovaným ako postupcom zmluvu o postúpení pohľadávky, na základe ktorej žalovaný postúpil svoju pohľadávku, ktorú mal voči dlžníkovi spoločnosti Fresh Group SK, s.r.o. titulom zmluvy o pôžičke vo výške 300.000 eur. Ďalej okresný súd zistil, že toho istého dňa žalobca a žalovaný uzavreli zmluvu o prevode obchodného podielu, na základe ktorej žalovaný ako prevádzajúci previedol na žalobcu ako nadobúdateľa obchodný podiel vo výške 50 % obchodnej spoločnosti Fresh Group SK, s.r.o. a spoločenskú zmluvu o založení obchodnej spoločnosti Fresh Group SK, s.r.o. s výškou vkladov u každého 2.500 eur. Toho istého dňa sa žalobca vzdal záložného práva zriadeného v zmluve o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam z 15. októbra 2015 na zabezpečenie záväzku žalovaného zo zmluvy o pôžičke. Žalobca tvrdenia žalovaného o splatení pôžičky popieral s tým, že šlo o dva rôzne navzájom nesúvisiace právne vzťahy. Vzhľadom na logickú a časovú postupnosť jednotlivých úkonov uzavretých žalobcom a žalovaným toho istého dňa 23. augusta 2016 okresný súd dospel k záveru, že žalovaný uniesol dôkazné bremeno tvrdenia, že pôžičku žalobcovi vrátil na základe zmluvy o postúpení pohľadávky v sume rovnajúcej sa práve dlžnej výške pôžičky, pričom jedným z úkonov bolo vzdanie sa žalobcom záložného práva, ktoré slúžilo na zabezpečenie jeho pohľadávky z predmetnej zmluvy o pôžičke a jeho pohľadávka tak zanikla. Vyššie uvedenému nasvedčuje podľa okresného súdu skutočnosť, že žalobca dňa 7. mája 2018 uskutočnil výber z účtu spoločnosti Fresh Group SK, s.r.o. v sume 565.000 eur, pričom sám vo svojej výpovedi uviedol, že výber sumy predstavuje aj výber sumy z titulu postúpenia pohľadávky. Okresný súd použil § 43 OZ a konštatoval, že žalobcovi nič nebránilo pripraviť zmluvy tak, aby sa pri úprave zmluvných vzťahov so žalovaným postupovalo tak, aby sa predišlo možným rozporom. Žalobca spochybňoval tvrdenie žalovaného, že by sa uspokojil s postúpením pohľadávky poukazujúc na ekonomickú situáciu spoločnosti Fresh Group SK, s.r.o.. Okresný súd uviedol, že za podstatné považuje skutočnosť, že žalovaný poskytol sumu 300.000 eur, ktorú mal od žalobcu titulom zmluvy o pôžičke, ako pôžičku spoločnosti Fresh Group Sk s.r.o.. Pokiaľ spoločník poskytne pôžičku, potom ide o vzťah podľa § 657 Občianskeho zákonníka a pôžička je zaúčtovaná na účte spoločnosti ako záväzok spoločnosti voči veriteľovi (spoločníkovi), ktorého záväzok pretrváva aj po predaji obchodného podielu alebo jeho časti. Tieto pôžičky zo zákona nie sú predmetom dane z príjmov fyzických osôb. Tvrdenie žalobcu o zlej ekonomickej situácii spoločnosti mal okresný súd vyvrátené výpoveďou svedka Slovenského, že pri vstupe iného potenciálneho spoločníka sa bavili o podiele 49 % v hodnote 300.000 až 500.000 eur, teda skutočná hodnota spoločnosti bola vyššia, ako sa snažil prezentovať žalobca v rámci svojej obrany. Okresný súd dospel k záveru, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno, a preto žalobu zamietol. Vzhľadom na úspech žalovaného mu priznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania v plnej výške.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 10. novembra 2022 č. k. 9Co/1/2022-508 rozsudok súdu prvej inštancie aplikujúc ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil. Žalovanému voči žalobcovi priznal podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Uviedol, že súd prvej inštancie správne zohľadnil logickú a časovú postupnosť jednotlivých úkonov z 23. augusta 2016, ktoré boli vykonané krátko pred lehotou splatnosti pôžičky a dospel k správne právnemu záveru, že žalovaný uniesol dôkazné bremeno tvrdenia o tom, že pôžičku žalovanému vrátil a k zániku splneniu dlhu tak došlo na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 23. augusta 2016 vo výške 300.000 eur, ktorá sa rovnala práve výške poskytnutej pôžičky. Na podporu uvedeného tvrdenia žalovaného svedčilo aj vzdanie sa záložného práva zriadeného Zmluvou o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam z 15. októbra 2015, ktoré záložné právo slúžilo práve na zabezpečenie peňažnej pohľadávky vo výške 300.000 eur titulom pôžičky uzatvorenej medzi stranami sporu dňa 15. októbra 2015. Bez toho, aby pôžička bola uhradená, žalobca nemal logický dôvod vzdávať sa záložného práva k nehnuteľnostiam, a na druhej strane, žalovaný nemal dôvod vzdať sa pohľadávky vo výške 300.000 eur v prospech žalobcu

bezodplatne niekoľko dní pred splatnosťou pôžičky. Obrana žalobcu, keď tvrdil, že sa nechal presvedčiť a súhlasil so zrušením záložného práva, aby si mohol žalovaný na túto nehnuteľnosť zobrať z banky úver, a aby mohol investovať do spoločnosti ďalšie peniaze, nebola podporená žiadnym dôkazom.

2.2. Súd prvej inštancie správne podľa názoru odvolacieho súdu vyhodnotil aj hodnovernosť výpovedí strán sporu. Zatiaľ, čo žalovaný v priebehu celého konania zotrval na zhodných vyjadreniach ohľadom zániku dlhu z titulu uzatvorenej zmluvy o pôžičke, žalobca nevedel uviesť, kto mu pripravoval zmluvy napriek tomu, že v pojednávacej miestnosti ako verejnosť sedel jeho zať Q., ktorý aj vypovedal, že všetky listinné dôkazy vrátane zmluvy o postúpení pohľadávky vypracovával on ako advokátsky koncipient. Aj napriek tomu, že tvrdenia žalovaného nie sú jednoznačne formulované v zmluve o postúpení pohľadávky, je potrebné podľa názoru odvolacieho súdu zohľadniť, že zmluvu pripravoval sám žalobca a na túto skutočnosť je potrebné prihliadnuť v zmysle § 43 OZ. Nesplnenie povinnosti formulovať jasne a zrozumiteľne zmluvu malo za následok, že zmluva sa bude vykladať v neprospech tej zmluvnej strany, ktorá nejasné, resp. jednoznačné znenie zmluvy naformulovala.

2.3. Pokiaľ žalobca poukazoval na to, že zánik záväzku, k akému dospel súd prvej inštancie, slovenský právny poriadok nepozná, odvolací súd poukázal na svoje predchádzajúce zrušujúce uznesenie, v ktorom uviedol, že podľa všeobecnej zásady má dlžník za účelom splnenia dlhu plniť veriteľovi to, čo je predmetom jeho pohľadávky. Občiansky zákonník nebráni tomu, aby veriteľ prijal od dlžníka na splnenie svojej pohľadávky aj niečo iné, než sa dlhovalo (*datio in solutum*). Predpokladom dania niečoho iného, čo je predmetom záväzku, predpokladá dohodu medzi veriteľom a dlžníkom, ktorú možno uzavrieť výslovne pred vykonaním plnenia alebo mlčky tým, že veriteľ prijme od dlžníka iné plnenie, než sa dlhovalo. Za nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd odvoláciu námietskou, že nemohlo dôjsť k zániku záväzku postúpením pohľadávky dňa 23. augusta 2016, pretože dlžník Fresh Group SK s.r.o. nedisponoval prostriedkami na jej zaplatenie. V prípade bezodplatného postúpenia, postupca nezodpovedá za pravosť ani vymožitelnosť pohľadávky, pokiaľ postupníka neuviedol do omylu, čo nebolo tvrdené, ani preukázané. Pokiaľ žalobca v podanom odvolaní namietal skutočnú hodnotu obchodného podielu, súd prvej inštancie sa s týmito námietkami žalobcu vysporiadal v bode 46. - 46.1. svojho rozsudku, s ktorými závermi sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

2.4. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) v celom rozsahu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhoval, aby dovolací súd v zmysle § 450 CSP zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Dovolateľ v podanom dovolaní namietal v zmysle § 420 písm. f) CSP nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý spočíva v nedostatočnom odôvodnení, resp. nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia. Vytýkal, že v napadnutom rozhodnutí chýbajú podrobnejšie úvahy, ktoré by (do)vysvetľovali proces rozhodovania odvolacieho súdu. V bode 18. rozhodnutia odvolacieho súdu je uvedené, že predpokladom dania niečoho iného, čo je predmetom záväzku, predpokladá dohodu medzi veriteľom a dlžníkom, ktorú možno uzavrieť výslovne pred vykonaním plnenia alebo mlčky tým, že veriteľ prijme od dlžníka iné plnenie, než sa dlhovalo. Odvolací súd v týchto súvislostiach podľa dovolateľa nezrejmil, kedy, v akej forme bola uzavretá a čo bolo obsahom dohody o zmene plnenia. Trval na svojom tvrdení, že rovnocennou náhradou za postúpenú pohľadávku nie je nominálna výška tejto pohľadávky, ale jej obvyklá (tržná) hodnota v dobe účinnosti postúpenia, a vytýkal, že odvolací súd na tento argument nereagoval, iba odkázal na body 46. a 46.1. okresného súdu. Odvolací súd podľa neho nezaujal žiadne stanovisko ani k argumentu, že príslušné dokumenty nepripravoval žalobca, ale obe strany sporu poverili Q. ich vypracovaním a k zápisu zmien údajov v Obchodnom registri ho poveril iba žalovaný. Uvedené jednoznačne vyvracalo hlavný dôvod zamietnutia žaloby, že žalobca mal porušiť predzmluvnú povinnosť podľa § 43 OZ. Dovolateľ s poukazom na stanovisko prijaté občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. R 2/2016 zdôraznil, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nesplňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

3.2. Podľa názoru dovolateľa je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné aj v časti o trovách konania, keď sa súd nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou ohľadne možnej aplikácie § 257 CSP. Dôvodom hodným osobitného zreteľa v kontexte skutkového zistenia považoval to, že žalovaný sa nepochybne podieľal na príprave predmetných listín vo väčšej miere, ako v konaní priznával.

3.3. Dovolateľ považoval aj právne posúdenie veci za nesprávne, pričom podľa jeho názoru právna otázka, či je možné § 43 Občianskeho zákonníka aplikovať tak, že na ťarchu strany porušujúcej predzmluvnú povinnosť si súd domyslí skutočnosti, ktoré v zmluve uvedené nie sú, ešte nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená. Predmetná právna otázka by mala byť vyriešená tak, že keď v zmluve nie je uvedené niečo, čo jedna z jej strán tvrdí, ani zmluva nepripúšťa konkrétne dvojaké výklady, súd si nemôže na ťarchu strany porušujúcej predzmluvnú povinnosť domyslieť takú dohodu strán, ktorá nemá oporu v zmluve. V danej veci nebol dôvod vykladať zmluvu o postúpení pohľadávky na ťarchu žalobcu. Predmetná zmluva o postúpení pohľadávky je štandardná a neobsahuje žiadne ustanovenia, ktoré by sa mohli označiť ako nejasné, resp. dvojzmyselné, pričom ani odvolací súd žiadne také konkrétne ustanovenie neidentifikoval.

3.4. Dovolateľ namietal aj právne posúdenie ohľadom vyriešenia otázky, či skutočnou hodnotou postúpenej pohľadávky je vždy jej nominálna výška. Táto otázka nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená, pričom dovolateľ bol toho názoru, že odvolací súd mal skúmať bonitu a vymožiteľnosť pohľadávky ku dňu uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky. V týchto súvislostiach poukázal na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Českej republiky, v zmysle ktorej rovnocennou náhradou za postúpenú pohľadávku nie je nominálna výška tejto pohľadávky, ale jej obvyklá (tržná) hodnota v dobe účinnosti postúpenia. Je pritom notoriou, že práve problémy (napr. neistota ich budúceho vymoženia) s vymáhaním pohľadávok bývajú často tým dôvodom, prečo pôvodní veritelia postupujú svoje pohľadávky za cenu zodpovedajúcu zlomku ich nominálnej hodnoty (29ICdo/24/2018, 32Cdo/5573/2015).

4. Žalovaný sa vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu stotožnil s rozhodnutím odvolacieho ako aj okresného súdu a navrhol dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť. Konštatoval dostatočné odôvodnenie rozhodnutí konajúcich súdov vo veci samej ako aj ohľadom trov konania a vzhľadom na dovolateľom namietané nesprávne právne posúdenie uviedol, že v danom prípade nie sú dané dovolacie dôvody v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP tak, ako ich formuloval žalobca. Rozhodnutia súdov neboli založené na právnom posúdení tak, ako uvádza žalobca vo formulácii svojich otázok, nakoľko žalobca sa snažil jednotlivé úkony počas konania prezentovať samostatne (t. j. že spolu vôbec nesúvisia, a že sa súdy s nimi samostatne nevysporiadali). Skutočnosť, že jednotlivé úkony spolu súviseli, vyplynulo z vykonaného dokazovania. Súdy aplikovali § 43 OZ nielen na jedno konkrétne ustanovenie zmluvy o postúpení pohľadávky, ale na celý komplex vzájomných zmluvných vzťahov. V danej veci konajúce súdy neposudzovali ani otázku, či skutočnou hodnotou postúpenej pohľadávky je vždy jej nominálna výška, nakoľko rozhodné bolo, či daním pohľadávky žalovanému žalobcovi na plnenie pôžičky zanikol jeho záväzok z pôžičky.

5. Žalobca v dovolacej replike uviedol, že žalovaný sa stotožnil s jeho názorom, že súdy aplikovali § 43 OZ nielen na jedno konkrétne ustanovenie zmluvy o postúpení pohľadávky, ale na celý vyššie uvedený komplex vzájomných vzťahov a v tom, že súdy si na ťarchu žalobcu domysleli niečo, čo v príslušných zmluvách nebolo. Konajúce súdy nezdôvodnili, ktoré ustanovenia zmluvy boli nejasné a vykládali sa v jeho neprospech. Pokiaľ žalovaný k dovolaniu uviedol, že žalobcom nastolená právna otázka bola položená nesprávne, pretože súdy neposudzovali iba predmetnú zmluvu o postúpení pohľadávky, ale „celý súbor úkonov“, túto otázku pre účely prípustnosti dovolania zovšeobecnil, pretože ju považoval za významnú nielen pre prejednávajú právnu vec, ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaných treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolateľ v dovolaní vymedzil uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívajúci v nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia tým, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami žalobcu vo veci samej, a že rozhodnutie je nepreskúmateľné aj v časti o trovách konania.

13.1. Dovolateľ vo vzťahu k rozhodnutiu o veci samej vytýkal odvolaciemu súdu, že v ods. 17 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia neuviedol, ktoré konkrétne ustanovenia zmluvy o postúpení pohľadávky mali byť nejasné, v dôsledku čoho sa mali tieto vykladať v neprospech žalobcu. Dovolací súd poukazuje, že odvolací súd neposudzoval nejasnosť konkrétneho ustanovenia zmluvy o postúpení pohľadávky, ale sa vysporiadaval s námietkou žalobcu, že tvrdenia žalovaného o splnení dlhu nie sú formulované v zmluve o postúpení pohľadávky. Pritom zohľadnil skutočnosť, že zmluvu pripravoval žalobca, a v tejto súvislosti upozornil na znenie § 43 Občianskeho zákonníka o potrebe usporiadania (všetkých vzájomných) zmluvných vzťahov tak, aby sa predišlo možným rozporom. Dospel k záveru, že to bol žalobca, ktorý mal týmto spôsobom formulovať zmluvu, preto uvedenú námietku vyhodnotil v neprospech žalobcu. Dovolateľ namietal, že odvolací súd neozrejmil, kedy, v akej forme bola uzavretá dohoda pred vykonaním plnenia vo forme dania niečoho iného a čo bolo jej obsahom a čo bolo obsahom dohody o zmene plnenia. V ods. 18 odôvodnenia rozsudku sa odvolací súd vyjadroval k námietke žalobcu, že zánik záväzku, k akému dospel súd prvej inštancie, slovenský právny poriadok nepozná. V rámci odpovede poukazoval na základnú charakteristiku súkromného (občianskeho) práva, ktorým je

zmluvné právo t. j. možnosť zmluvnej úpravy práv a povinností mimo rámec zákona alebo odlišne od zákonnej úpravy, ktorá vyplýva z § 51 Občianskeho zákonníka a ktorá umožňuje, aby veriteľ prijal od dlžníka niečo iné, než čo sa dlhovalo tzv. danie namiesto plnenia (*datio in solutum*), ktoré podľa názoru odvolacieho súdu predpokladá dohodu medzi dlžníkom a veriteľom. Odvolací súd uviedol, že túto dohodu možno uzavrieť výslovne alebo mlčky tým, že veriteľ prijme od dlžníka iné plnenie. To znamená, že k zámene predmetu plnenia s účinkom splnenia záväzku môže dôjsť aj bez predchádzajúcej dohody, a to tak, že dlžník na splnenie svojho záväzku ponúkne veriteľovi iné plnenie než, k akému je zaviazaný a veriteľ to ako splnenie dlhu prijme. Odvolací súd sa tak vyjadril k námietke žalobcov a uviedol, že uvedený spôsob splnenia dlhu slovenský právny poriadok pozná. Nie je preto vadou rozhodnutia, že uvedené právne posúdenie doslovne nekonkretizoval okolnosťami, ako dodatočne vyžaduje dovolateľ v dovolaní. Uvedený právny záver je vo vzťahu k námietke žalobcu dostatočne zrozumiteľný. Odvolací súd v odôvodnení reagoval na námietku žalobcu, že rovnocennou náhradou za postúpenú pohľadávku nie je nominálna výška tejto pohľadávky, keď uviedol, že v prípade bezodplatného postúpenia postupca nezodpovedá za pravosť ani vymožitelnosť pohľadávky, pokiaľ postupníka neuviedol do omylu, čo nebolo v danej veci tvrdené ani preukázané. Je tak zrejmé, že odvolací súd v odôvodnení rozsudku reagoval na predmetnú námietku žalobcu. Dovolateľovi sa javí ako nedostačujúce aj vysporiadanie sa odvolacieho súdu s jeho námietkou o skutočnej hodnote obchodného podielu spoločnosti Fresh Group Sk s.r.o. iba odkazom na odseky 46 a 46. 1. rozhodnutia súdu prvej inštancie. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu obmedziť sa len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia v prípade, ak sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Táto skrátená forma odôvodnenia spĺňa požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia aj z pohľadu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Je to dôsledok skutočnosti, že rozhodnutie súdu prvej inštancie a rozhodnutie odvolacieho súdu tvoria spolu jeden celok. Napokon odvolací súd svoj (rovnaký) názor o hodnote obchodného podielu spoločnosti prezentoval už v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení (ods. 27.1. odôvodnenia uznesenie odvolacieho súdu). Odvolací súd sa jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vypořiadal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a významné a uviedol v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil.

14. Z uvedeného hľadiska neobstoí záver dovolateľa o vadách zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP v časti rozhodnutia o veci samej, (že rozhodnutie odvolacieho súdu o veci samej je nepreskúmateľné, v odôvodnení nedostatočné, a že rozhodnutie chýbajú podrobnejšie úvahy, ktoré by vysvetľovali proces rozhodovania odvolacieho súdu). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že sa dovolateľ s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaných nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

15. Podľa názoru dovolateľa je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné aj v časti o trovách konania, keď sa súd nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou ohľadne nožnej aplikácie § 257 CSP.

16. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V zmysle konštantnej a ustálenej judikatúry odvolacieho súdu ustanovenie § 420 CSP implicitne zakotvuje prípustnosť dovolania aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania (napr. 9Cdo/114/2020, 8Cdo/111/2019, 8Cdo/266/2019, 4Cdo/70/2020, 4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 1VObo/2/2021, I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018 rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270).

17. Podľa odvolacieho súdu je potrebné rovnaké kvalitatívne kritériá ako na odôvodnenie meritórneho rozhodnutia súdu, uplatňovať aj na rozhodnutie o trovách konania, preto bolo povinnosťou odvolacieho

súdu vyrovnať sa aj v tejto časti svojho rozhodnutia jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver, súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť.

18. Dovolací súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí (9Cdo/114/2020) vyslovil, že ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok a od zásady zodpovednosti za zavinenie. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane strán sporu. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní (napr. Najvyššieho súdu SR sp. zn. MCdo/14/99 z 1. septembra 2000). Mechanizmus rozhodovania o náhrade trov konania vychádza z toho, že súd si najskôr zistí naplnenie predpokladov na priznanie náhrady trov konania niektorej sporovej strany, či účastníka konania (zásada úspechu, zásada procesného zavinenia) a následne súd zisťuje, či tu (nie)sú dané výnimočné moderačné dôvody. Za také možno považovať najmä neprimeranú tvrdosť priznania náhrady trov konania, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povahu a okolnosti sporu, zložitnosť doposiaľ neriešenej právnej problematiky, osobné pomery strany sporu a iné. Pri kladnom zistení súd náhradu trov konania inak oprávnenému subjektu neprizná. Pri zápornom zistení súd v odôvodnení musí skonštatovať, že nezistil existenciu výnimočných dôvodov moderácie v zmysle § 257 CSP a z tohto dôvodu zotrváva na prvotne (pôvodne) deklarovanom závere o náhrade trov konania. Bez úvahy súdu o (ne)uplatnení moderačného ustanovenia (§ 257 CSP) v prípade aplikácie § 255 a § 256 ods. 1 CSP nie je možné považovať rozhodnutie súdu o trovách konania za náležite odôvodnené, teda také, ktoré jasne dáva odpovede na rozhodné skutkové a právne otázky súvisiace s rozhodovaním o náhrade trov konania. Na účely moderácie nie je rozhodujúce, na základe akej zásady boli trovy uložené a ktorá strana ich má platiť; moderovať možno aj trovy zastaveného konania. ... Rozhodnutie o trovách konania však nemá byť výsledkom mechanického posudzovania zavinenia či úspechu v procese, ale celkovým zhodnotením okolností prípadu (Zo súdnej praxe 4/2021, č. 34, IV. ÚS 480/2018). Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 CSP je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok ESLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10) ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257 CSP, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené (I. ÚS 153/2018).

19. Odvolací súd rozhodnutie o trovách konania odôvodnil konštatovaním, že o trovách rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu t. j. uplatnil zásadu zodpovednosti za výsledok. V odôvodnení rozhodnutia o trovách konania neuviedol žiadnu úvahu o aplikácii § 257 CSP, a to napriek tomu, že žalobca v priebehu odvolacieho konania (viď vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného z č. I. 486 spisu) navrhoval odvolaciemu súdu nepriznať žalovanému náhradu trov konania z dôvodu hodného osobitného zreteľa, ktorý konkretizoval. V danej veci absentuje odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania, či a prečo dôvody uvádzané žalobcom vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania nepovažoval za dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP pre výnimočné nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalovanému, čo zakladá nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania a zároveň zakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Vzhľadom na uvedené zistenie, že v konaní o nároku o náhrade trov konania došlo k procesnej vade

v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v časti trov konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Dovolateľ ďalej namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V dovolaní sformuloval ako vo veci rozhodnú právnu otázku doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neriešenú, či je možné § 43 Občianskeho zákonníka aplikovať tak, že na ťarchu strany porušujúcej predzmluvnú povinnosť si súd domyslí skutočnosti, ktoré v zmluve uvedené nie sú. Z formulácie predmetnej otázky je zrejmé, že nejde o právnu otázku. Ide o skutkovú hypotetickú otázku, v ktorej dovolateľ predpokladá skutočnosti, ktoré sa nezistili. Táto otázka sleduje skôr namietanie nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie podľa § 420 písm. f) CSP (súd si domyslel skutočnosti, ktoré v zmluve uvedené nie sú). Dovolateľ nesprávne právne posúdenie veci odôvodňuje spochybnením skutkových zistení. Odvolací súd zistil, že to bol žalobca, ktorý pripravoval nielen zmluvu o postúpení pohľadávky, ktorou došlo k zániku záväzku žalovaného zo zmluvy o pôžičke, ale aj celý súbor zmlúv upravujúcich ich vzájomné vzťahy krátko pred splatnosťou dlhu žalovaného zo zmluvy o pôžičke, preto akákoľvek dodatočne zistená rozpornosť v zmluvných vzťahoch ide na jeho ťarchu. Ustanovenie § 43 Občianskeho zákonníka použité v tejto súvislosti nepredstavovalo rozhodné, podstatné hmotnoprávne ustanovenie pre rozhodnutie veci samej, skôr ustanovenie podporujúce správnosť úvah súdu o dôkaznom bremene. Odvolací súd sa tak vyporiadal so skutkovou námietkou žalobcu, že tvrdenie žalovaného o splnení dlhu zo zmluvy o pôžičke nebolo obsiahnuté v zmluve o postúpení pohľadávky. Dovolací súd zdôrazňuje, že takéto v dovolaní nastolené otázky, ktoré majú skutkovú (nie právnu) povahu, nemôžu byť relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 CSP a nemôžu viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalobcu v zmysle tohto ustanovenia.

23. Dovolateľ v dovolaní sformuloval ako vo veci rozhodnú právnu otázku doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neriešenú aj otázku, či skutočnou hodnotou postúpenej pohľadávky je vždy jej nominálna výška. Dovolateľ bol toho názoru, že napadnuté rozhodnutie záviselo od posúdenia, či postúpenie pohľadávky v nominálnej hodnote 300.000 eur môže byť vrátením pôžičky vo výške 300.000 eur. Svoj názor odôvodňoval záverom odvolacieho súdu, že k zániku dlhu došlo na základe zmluvy o postúpení pohľadávky vo výške 300.000 eur, ktorá sa rovná práve výške poskytnutej pôžičky. Poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, podľa ktorého rovnocennou náhradou za postúpenú pohľadávku nie je nominálna výška tejto pohľadávky, ale jej obvyklá trhovú hodnotu v dobe účinnosti postúpenia. Toto považuje aj za správne právne posúdenie v danej otázke, odvolací súd mal podľa neho skúmať bonitu a vymožiteľnosť pohľadávky ku dňu uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky.

24. Dovolateľom naformulovaná otázka je opäť otázkou skutkovou (nie právnu), z dovolacieho prieskumu vylúčenou. Vyplynula zo skutkového zistenia, že predmetom zmluvy o postúpení pohľadávky uzavretej medzi žalobcom a žalovaným bola pohľadávka žalovaného voči dlžníkovi (obchodnej spoločnosti, ktorej spoločníkom sa stal aj žalobca) zo zmluvy o pôžičke vo výške rovnakej, ako je výška záväzku žalovaného voči žalobcovi z dotknutej zmluvy o pôžičke uzavretej medzi žalobcom a žalovaným. Výška pohľadávky je jedným z individualizujúcich znakov pohľadávky ako predmetu zmluvy, ktorý musí byť v zmluve o postúpení pohľadávky uvedený pod sankciou neplatnosti. Odvolací súd z tohto skutkového zistenia odvíjal svoje úvahy o dôkaznom bremene žalovaného. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Okrem toho odvolací súd svoj záver o zániku záväzku žalovaného odôvodňoval nielen s ohľadom na uzavretú zmluvu o postúpení pohľadávky, ale najmä s ohľadom na logickú a časovú postupnosť všetkých úkonov strán sporu. Na okraj dovolací súd uvádza, že výška postupovanej pohľadávky má pôvod v rovnakom právnom dôvode ako záväzok žalovaného (zmluva o pôžičke). V prípade prijatia názoru dovolateľa sa potom javí ako spravodlivé

rovnako uvažovať aj o nároku dovolateľa, t. j. či skutočnou hodnotou pohľadávky žalobcu voči žalovanému je nominálna výška pohľadávky uvedená v zmluve o pôžičke alebo jej hodnota závislá od bonity a vymožitelnosti pohľadávky vo vzťahu k osobe žalovaného. Podstatné pre dovolacie rozhodnutie je, že od vyriešenia dovolateľom nastolenej otázky nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a v dovolaní formulovaná otázka je skutkovou otázkou. Preto nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolacej námietky.

25. V prípade dovolacích námietok ohľadne právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd v rozhodných právnych záveroch odvolacieho súdu nezistil nesprávne právne posúdenie veci. Dovolateľom formulované otázky nepredstavujú vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 CSP. Otázky sú skutkovými (hypotetickými) otázkami, od ktorých vyriešenia nezáviselo rozhodnutie súdu prvej inštancie, sú teda otázkami z dovolacieho prieskumu vylúčenými. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie proti rozsudku vo veci samej v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

26. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.